

Bartók Béla

CANTATA PROFANA*

A kilenc csodaszarvas

*Volt egy öreg apó
Volt néki, volt néki
Kilenc szép szál fia,
Testéből sarjadzott
Szép szál kilenc fia.*

*Nem nevelte őket
Semmi mesterségre,
Szántásra-vetésre,
Ménesterelésre;
Csordaterelésre:
Hanem csak nevelte
Hegyet-völgyet járni,
Szarvasra vadászni.*

*Az erdőket járta
És vadra vadászott
Kilenc szép szál fiú.
A vadra vadásztak;
Annyit barangoltak
és addig vadásztak,
Addig-addig, mígnem
Szép hídra találtak,
Csodaszarvasnyomra.*

* Version établie à partir de "Colinde" roumaines.

Béla Bartók

CANTATA PROFANA

Les neuf cerfs miraculeux

Il était une fois
Un vieux et ses neuf gars,
Neuf gars droits, bien bâtis,
Ses propres rejetons,
Neuf beaux brins de garçons.

N'apprirent aucun métier,
Ni la terre labourer,
Ni le froment semer,
Ni les chevaux mener,
Ni les boeufs pâturer :
Ne furent élevés
Qu'à courir la forêt,
Courir, le cerf chasser.

La forêt parcouraient,
Le gibier pourchassaient,
Les neufs beaux brins de gars.
Et tant vagabondaient,
Et chassaient tant et tant,
Qu'un beaux jour ils tombèrent
Sur des traces de cerfs,
De cerfs miraculeux
Sur un pont merveilleux.

*Addig nyomozgattak,
Utat tévesztettek,
Erdő sűrűjében
Szarvasokká lettek:
Karcsú szarvasokká váltak
Erdő sűrűjében.*

*Az ő édes apjok
Várással nem győzte,
Fogta a puskáját,
Elindult keresni
Kilenc szép szál fiát.
Reátalált a szép hídra,
Hídnál csodaszarvasnyomra;
Szarvasnyom után elindult,
El is jutott hús forráshoz,
Hús forrásnál szarvasokhoz.
Féltérdre ereszkedett,
Hej, egyre rá is célzott.
De a legnagyobbik szarvas
-Jaj, a legkedvesebb fiu-
Szóval imígy felfelele:*

*"Kedves édes apánk,
Ránk te sose célozz!
Mert téged mi tűzünk
A szarvunk hegyére
És úgy hajigálunk
Téged rétről rétre,
Téged kőről kőre,
Téged hegyről hegyre,
S téged hozzávágunk
Éles kősziklához:
Izzé-porrá zúzódsz
Kedves édes apánk!"
Az ő édes apjok
Hozzájuk így szólott,
És hívta hívta,
És őket hívó szóval hívta:
"Édes szeretteim,
Kedves gyermekeim,
Gyertek, gyertek haza,
Gyertek vélem haza,*

Ces traces, les suivirent
Si bien qu'ils se perdirent,
Dans la forêt profonde
En cerfs ils furent changés,
En neuf cerfs élancés
Dans la forêt profonde.

Mais pour leur père chéri
L'attente était amère,
Il saisit son fusil
Et s'en alla quérir
Ses neuf beaux brins de gars.
Le beau pont, le trouva,
Puis les traces de cerfs;
La piste le mena
Aux cerfs, près d'une source.
Mit un genou en terre,
Epaula son fusil.
Mais le plus grand des cerfs
-Las, son fils le plus cher-
En ces mots l'adjura:

"Notre cher et doux père,
Ne nous mets pas en joue!
Car nous te piquerons
Tout au bout de nos bois
Et nous te jetterons
De pré en pré, de roc
En roc, de mont en mont,
Nous te malmènerons
Et nous te flanquerons
Sur un rocher pointu:
Et tu seras moulu,
Notre cher et doux père!"
Mais leur père chéri
Leur répondit ainsi,
Appelant sans répit
De ces mots suppliants:
"O mes fils bien-aimés,
O mes très chers enfants,
Rentrez chez nous, rentrez,
Venez donc avec moi,

Jó anyátok vár már!
Jőjjetek ti vélem
A jó anyátokhoz
Várva vár magához.
A fáklyák már égnek,
Az asztal is készen,
A serlegek töltve.
Az asztalon serleg,
Anyátok kesereg;-
Serleg teli borral,
Jó anyátok gonddal.
A fáklyák már égnek,
Az asztal is készen,
A serlegek töltve..."
A legnagyobb szarvas,
-Legkedvesebbik fiú-
Szóval felfelelvén
Hozzá imígy szóla:

"Kedves édes apánk,
Te csak eredj haza
A mi édes jó anyánkhoz!
De mi nem megyünk!
De mi nem megyünk:
Mert a mi szarvunk
Ajtón be nem térhet,
Csak betér az völgyekbe;
A mi karcsú testünk
Gunyában nem járhat,
Csak járhat az lombok közt;
Karcsú lábunk nem lép
Tűzhely hamujába,
Csak puha avarba;
A mi szájunk többé
Nem iszik pohárból,
Csak hűvös forrásból."

Volt egy öreg apó.
Volt néki, volt néki
Kilenc szép szál fia.
Nem nevelte őket
Semmi mesterségre,
Csak erdőket járni,
Csak vadat vadászni.
És addig-addig

Votre mère vous attend!
Revenez, suivez -moi
Chez votre bonne mère,
Votre mère vous attend
Depuis bien trop longtemps.
Les torches allumées,
Les tables sont dressées,
Le bon vin est versé.
Sur la table la coupe,
Votre mère se lamente,
La coupe emplie de vin,
Votre mère de chagrin.
Les torches allumées,
Les tables sont dressées,
Le bon vin est versé..."
Mais le plus grand des cerfs
-Las, son fils le plus cher-
En ces mots l'adjurant,
Lui répondit ainsi:

"Notre cher et doux père,
Rentre, rentre sans nous
Chez notre bonne mère!
Nous, nous n'y allons pas!
Nous, nous n'y allons pas:
Car nos immenses bois
Ne passent pas le seuil,
Il leur faut les vallées;
Notre corps élancé
Ne souffre que les feuilles;
Les cendres du foyer
Nous brûleraient les pieds,
L'herbe seule leur sied;
Et nous ne boirons plus
Désormais dans un verre,
Mais à la source claire."

Il était une fois
Un vieux et ses neuf gars,
Neuf gars droits, bien bâtis
N'apprirent aucun métier,
Ne furent élevés
Qu'à courir la forêt,
Courir, le cerf chasser.
Et tant vagabondaient,

*Vadászgattak, addig:
Szarvassá változtak
Ott a nagy erdőben.
És az ő szarvuk
Ajtón be nem térhet,
Csak betér az völgyekbe;
A karcsú testük
Gunyában nem járhat,
Csak járhat az lombok közt;
A lábuk nem lép
Tűzhely hamujába,
Csak a puha avarba;
A szájuk többé
Nem iszik pohárból,
Csak tiszta forrásból.*

Béla Bartók

Et chassaient tant et tant:
Qu'en cerfs ils furent changés
Dans la grande forêt.
Et leurs immenses bois
Ne passent pas le seuil,
Il leur faut les vallées;
Et leur corps élancé
Ne souffre point d'habit,
Ne souffre que les feuilles;
Les cendres du foyer
Leur brûleraient les pieds,
L'herbe seule leur sied;
Désormais ce n'est plus
Dans un verre qu'ils boiront,
Mais à la source pure.

Traduit du hongrois par
Sophie Kepes et Lajos Nyéki.